

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Odkaz

Autor: Ing. Šárka Ticháčková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Ing. Šárkou Ticháčkovou je zaměřena na problematiku odkazu. Tento tradiční institut dědického práva byl do našeho právního řádu znovu navrácen až spolu s přijetím občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Jeho stávající podoba je z převážné části inspirována historickou úpravou, nicméně její převzetí jistě není doslovné. Současný výklad tohoto institutu tak stojí před celou řadou otázek, na které bude hledána jednoznačná odpověď delší dobu. Sepsání úzce zaměřené diplomové práce právě na tuto problematiku je tedy jistě možné označit za přínosné, byť nikterak jednoduché.

Autorka se s těmito východisky vypořádala zdařile. Odevzdaný text je rozvržen, pomineme-li *Úvod* a *Závěr*, do pěti ucelených částí. První je věnována vymezení základních pojmů dědického práva. Autorka se zde naštěstí nepouští do nepřiměřeně obsáhlého obecného vstupu do dědického práva a cca na 15 stranách shrnuje přehledově pouze základní předpoklady dědění a omezení zůstavitele v pořízení pro případ smrti. Další část je již úzce zaměřena na samotné téma. Jejím cílem je vymezení pojmu „odkaz“, osoby odkazovníka, pojednání o správné formulaci odkazu v pořízení pro případ smrti atp. Navazující partie se týká zřízení a odvolání odkazu. Diplomantka se tu postupně vypořádává s pořízením odkazu v závěti, dovětku, dědické smlouvě a darování pro případ smrti. Následně stručně vymezuje i odvolání odkazu, pododkaz a obtížení odkazem. Další partie je věnována druhům odkazů tak, jak jsou vymezeny v občanském zákoníku. Poslední část je zacílena na nabytí odkazu.

Systematické rozčlenění je možné označit za zdařilé. Jisté pochybnosti místy vzbuzuje jen členění na nižší úrovni (např. podkapitola 4.1.2.2. *Stanovení podmínek* je zařazena až do pojednání o dovětku, mohlo by se tedy zdát, že informace v ní uvedené neplatí pro odkaz stanovený závětí). Z pohledu obsahového práce postihuje vše podstatné související s odkazem. Pochválit je pak třeba snahu autorky o komplexní pojetí a o vyváženost. Autorka se ve výkladu drží ne příliš širokého okruhu zdrojů (především komentářové literatury a monografie od autorů J. Svobody a O. Kličky). Závěry z této literatury si osvojila a výrazněji se od nich neodklání.

Je zřejmé, že mnohým aspektům problematiky mohla být věnována výraznější pozornost. Výklad je v některých pasážích kusý až přehledový (např. odvolání odkazu, pododkaz, povinný díl ve formě odkazu, zajištění odkazu atp.). Diplomantka na těchto místech více méně přebírá zákonný text, což se projevuje i v poznámkách pod čarou. U tématu, se kterým se pojí celá řada otázek a nejasností, by i na takových místech nevadila větší míra samostatných úvah a závěrů. Současně je však třeba vyzdvihnout, že v jiných pasážích autorka své myšlenky prezentuje a snaží se je zdůvodnit. V práci je pak možné najít i velmi přínosné partie, ve kterých diplomantka poukazuje na v literatuře zatím spíše opomíjené otázky (např. postavení odkazu - jako dluhu dědice -

v insolvenčním a exekučním řízení) a snaží se hledat na ně odpovědi, což není při absenci jasné a provázané úpravy jednoduché.

Vytknout je třeba místy ne vždy důslednou finální jazykovou kontrolu, která v kombinaci s občas poněkud nepřehlednými vyjádřeními komplikuje srozumitelnost textu. Někde jsou tyto prohřešky nadto zdůrazněny ne zcela přesnými či úplnými informacemi (např. s. 59 - není zcela přesné, že odkaz věci určitého druhu lze zřídit jen závětí nebo dovětkem; na stejné straně autorka tvrdí, že: „Je-li odkázána věc, která není součástí pozůstalosti, není odkaz platný...“ i to, že: „Kromě odkazu z pozůstalosti může zůstavitel zřídit odkaz, kterým bude odkázána i věc určitého druhu, která není součástí pozůstalosti.“; s. 60 – poněkud zastřené je pro formulační komplikovanost celé vyznění poslední věty, zejména pak vyjádření, že: „...pokud nebudou součástí závěti peníze /ať už v hotovosti nebo na bankovním účtu/ je osoba obtížena odkazem odkaz vyplatit ze svého.“; s. 61 – „Při odkazu určité věci se jedná vždy o věc individuálně určenou a zákonná úprava řešení především vícenásobné odkázání těžké věci.“; s. 62 – „Bude-li se řídit odkázaná věc zákonným režimem pro společné jmění manželů, budou mít oba manželé na věci stejný podíl...“; s. 68 – „Pro všechny ostatní druhy odkazu je stanoven termín pro jejich splnění uplynutím jednoho po smrti zůstavitele.“; s. 69 – Dědic nabývá dědictví, není-li stanoveno jinak, dědictví dnem smrti...“; s. 74 – Povinnost odkazovníka vůči dědici vyhradivšího si soupis atp.).

Uvedená pochybení plynoucí patrně z nedůsledné finální kontroly zbytečně snižují výsledný dojem z celé práce.

Lze shrnout, že odevzdaný text splňuje základní požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Přes určité dílčí výhrady k některým aspektům zpracování se autorce podařilo se zvoleným tématem vypořádat zdařile. Některé pasáže je pak možné označit za přínosné a inspirativní pro další úvahy o institutu odkazu. Práci proto k obhajobě doporučuji. Výsledné hodnocení by mělo odrážet výše podané posouzení a zejména pak výkon diplomantky při samotné obhajobě.

Otázky:

- 1) Je možné jako čas nabytí odkazu určit okamžik zániku manželství odkazovníka.
- 2) Může se dědic domáhat poměrného zkrácení odkazu, i když nepožádal o výhradu soupisu?
- 3) Kdo je odpovědný za vadnost odkazu? Bude nějaký rozdíl mezi situacím, kdy má být na základě odkazu vydán existující předmět nacházející se v pozůstalosti a kdy má být odkaz obstarán pro odkazovníka dědicem?

V Plzni dne 10. května 2017

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.